

Princip individuální a kolektivní práce v muzeu umění, ochrana exponátů

Petr Příklad
Jaro 2012

Individuální a kolektivní práce

- Každý zaměstnanec muzea umění má svou specifickou funkci. Tak jako je posláním galerijního pedagoga zprostředkovat umělecké exponáty, výtvarná díla, tak je například posláním hlídače uchránit tyto exponáty před poškozením a stejně tak posláním restaurátora, prodloužit co nejdéle jeho životnost, aby ho mohly obdivovat další generace.

Individuální a kolektivní práce

- Co se týče spolupráce při práci v muzeích, je zřejmé, že už při průběhu plánování výstav spolu musí zaměstnanci všech jednotlivých oborů spolupracovat. Koncept výstavy by měl kurátor probrat a zvážit jednak s:
  - animátorem-galerijním pedagogem a to z hlediska včasného návrhu případného doprovodného lektorského programu k výstavě.
  - restaurátorem, který by určil podmínky nutné k bezpečnému vystavení objektu aby nedošlo k poškození různými vnějšími vlivy.
  - hlídači, jaké jsou možnosti zabezpečení před poškozením, zvýšenou ostrahou u určitého exponátu.
- dále také se zaměstnanci mají na starost marketingové záležitosti, s grafiky pro tvorbu propagačních letáků atd.

Ochrana exponátů

- Hlavní problém vystavování je v tom, že předváděný předmět je vystaven zvýšenému riziku poškození
- Uchování předmětů-exponátů v archivech je proto jednodušší

Ochrana exponátů

- **Tři základní typy poškození artefaktů:**
- fotochemické poškození (blednutí),
- fotomechanické poškození (strukturální změny),
- termodynamické poškození (poškození vlivem dilatace materiálu)¹

Ochrana exponátů

- Poškození světlem nelze, tedy pokud by se předmět měl vystavit, zcela eliminovat. Je však možné je minimalizovat omezením energie, kterou artefakt absorbuje. Proto je nutné znát základní zásady pro správné použití svítidel a světlených zdrojů a principy osvětlení. Je v tom trochu fyziky, trochu fyziologie, trochu umění. ¹

Ochrana exponátů

- **Zásady správného osvětlení artefaktů:**
- První a nejdůležitější zásada je redukovat množství energie – redukovat světelný tok, který na předmět dopadá.
- Druhá podstatná věc je: použít svítidla s vyváženým spektrem záření, které vede přes celou oblast viditelného světla.
- Třetí zásada je eliminovat hluboké stíny, oslnění a odrazy.
- Čtvrtá podstatná zásada je použít tmavé pozadí pro zvýšení viditelnosti exponátu při nízké hladině intenzity osvětlení.
- Pátá zásada je nepoužívat světelné zdroje s obsahem UV a IR (infračervené záření) záření. ¹

Ochrana exponátů

- **Výstavní vitríny**
- Vitríny mají zabránit vnikání polutantů (škodlivých látek), kolísání relativní vlhkosti a teplot uvnitř vitríny. Ochraňují předměty před návštěvníky, často i před krádeží či vandalismem. Vzhledem k náročnosti udržet výstavní prostor bez kolísání teploty a vlhkosti, které často ovlivňují návštěvníci, jsou vitríny jednou z variant. Mimo ně lze použít zvlhčovače, nebo naopak odvlhčovače, případně finančně náročnou variantu ústředního klimatizačního zařízení. Vitríny proto musí zajišťovat bezpečnost uloženým předmětům, měli by být prachotěsné a lépe i vzduchotěsné, avšak měli by umožňovat regulaci relativní vlhkosti vzduchu.²

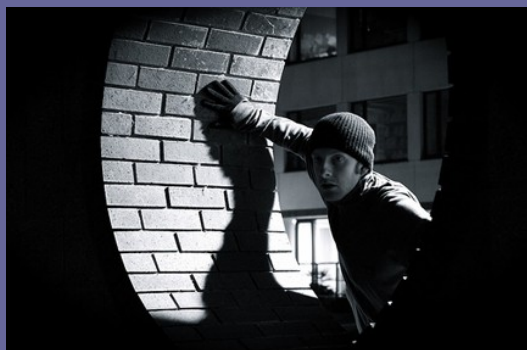

Ochrana exponátů

- **Materiály na výrobu vitrín**
- Materiály musí umožnit především dobrou prezentaci vystavovaných předmětů a musí mít takové vlastnosti, aby exponáty chemicky neovlivňovali. Vhodné vlastnosti vykazují zejména sklo a kovy. ²

Ochrana uměleckých děl

- Zabezpečení uměleckých děl staví před vedení galerií, muzeí i soukromé sběratele mnoho závažných otázek. Požadavek dobré dostupnosti vystavovaných exponátů pro návštěvníky se kryje s požadavkem na silné zabezpečení objektu samotného.³
- Elektronická zabezpečení jsou nákladná a neflexibilní
- Jedním z takových zabezpečení je například monitorovací systém SpiderAlert.³

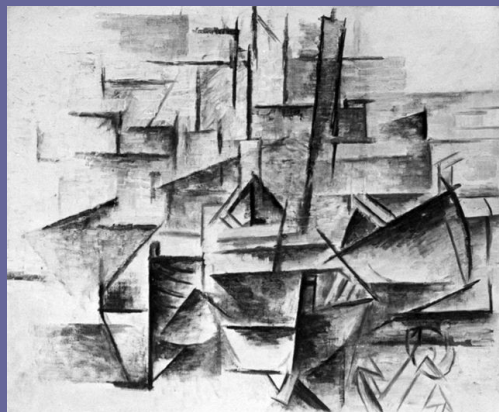
Ochrana uměleckých děl

- SpiderAlert nabízí několik bezdrátových, neinvazivních detektorů citlivých na pohyb nebo jinou manipulaci s exponáty. Tyto detektory lze snadno umístit na zarámované obrazy i plátna bez rámu, stejně tak i volně stojící sochy a další díla. Diskrétní, očím návštěvníků skryté detektory nekazí dojem vystavených exponátů nejrůznějšími dráty, ale zároveň poskytují spolehlivost drátových detektorů. ³
- Zaměstnanci vybaveni bezdrátovými vysílači mohou snadno požádat o pomoc pouhým stiskem tlačítka. Ostrahu je možné vybavit speciálními vysílači, které přivolají pomoc i v okamžicích, kdy o ní nemohou požádat. Například při napadení. Poloha osoby v nouzi se pak zobrazí na klientských stanicích a informuje odpovědné zaměstnance. ³

Ochrana uměleckých děl

- **Krádeže děl v Česku**
- Při údajně největší loupeži uměleckých děl v dějinách ČR či Československa byly v květnu 1991 ze sbírky Národní galerie ve Šternberském paláci odcizeny čtyři obrazy od Pabla Picassa- Absint a Karta, Mandolína a sklenice pernodu, Stůl s pohárem a Přístav Tadaques. Tři obrazy byly nalezeny v červnu 1991, čtvrtý byl vystopován v Bavorsku a do galerie byl předán v listopadu 1991.⁴

Ochrana uměleckých děl

- Za dosud největší krádež obrazů v historii se považuje zcizení 11 pláten slavných mistrů (mezi nimi i obrazy Rembrandta, Edgara Degase, Johannese Vermeera a Édouarda Maneta) a vázy z bostonského Muzea Isabelly Gardnerové v březnu 1990. Škoda se odhaduje na 300 milionů dolarů (nyní 6,3 miliardy korun). ⁴

Literatura a prameny

- 1 : http://www.odbornecasopisy.cz/index.php?id_document=39416 , autorem článku je Ing. Lubomír Mudroň
- 2 : KUBIČKA, Roman. *Výkladový slovník malířství, grafika, restaurování*. Praha: Grada, 2004
- 3 : <http://www.geofocus.cz/reseni/komercni-sektor/zabezpeceni-galerii>
- 4: http://kultura.idnes.cz/pripomente-si-nejznamejsi-kradeze-obrazu-picassovo-jmeno-jim-kraluje-1em-/vytvarneum.aspx?c=A100520_150821_vytvarneum_jaz

Použité obrázky a fotografie

- Úvodní slide prezentace : obrázky dostupné z <http://www.clipartof.com/portfolio/bnpdesignstudio/illustration/fat-robber-running-with-a-flashlight-and-bag-74452.html> a <http://www.shutterstock.com/pic-33950194/stock-vector-thief-vector.html>
- Slide 4: fotografie dostupné z http://www.mestokladno.cz/html/images/dynamicke/zam_galerie_big.jpg a <http://cis.cesarch.cz/museum.htm>
- Slide č. 10: fotografie dostupné z <http://lateralaction.com/articles/artwork-that-sells/> , <http://www.ideasproject.com/ideas/17616> a <http://people.howstuffworks.com/steal-painting-from-museum2.htm>
- Slide č. 12: reprodukce dostupné z http://www.lidovky.cz/foto.asp?c=A110504_121119_In_kultura_wok&r=In_kultura&strana=1&foto=WOK3ae5d1_F201104290139301.jpg , http://kultura.idnes.cz/ukrast-vedilo-je-tak-snadne-djt-vytvarneum.aspx?c=A070802_145358_vytvarneum_off a <http://www.visionabsinth.com/cz/absint-v-umeni/obrazy>